

KUML
2016

KUML 2016

Årbog for Jysk Arkæologisk Selskab

With summaries in English

I kommission hos Aarhus Universitetsforlag

Fyra år med “Danish Journal of Archaeology”

AF LIV NILSSON STUTZ

År 2012 lanserades “Danish Journal of Archaeology” (DJA), som en ny version av dess föregångare “Journal of Danish Archaeology” (1982-2011). Namnbytet markerar ett skifte till ett nytt format, och idag, fyra år senare, är det intressant att utvärdera den nygamla tidskriftens första år, både utifrån dess egna förutsättningar och ambitioner, och inom ramen för ett skiftande internationellt landskap för vetenskapliga tidskrifter.

Det råder ingen tvivel om att det är av stor betydelse att det finns högkvalitativa vetenskapliga tidskrifter i arkeologi från länder som Danmark, med en stark arkeologisk tradition. Nationalstatens roll för arkeologin diskuteras idag livligt, och kan kritiserats (Brück och Nilsson Stutz 2016), med faktum kvarstår att i stater som de Skandinaviska, med sina starka fornlämningslagar och väl fungerande infrastruktur och administration för att implementera dessa, har den enskilda staten en grundläggande roll i hur arkeologisk kunskap produceras och konsumeras. Det är därför av betydelse att det också finns publikationer som är anpassade till denna modell och kan ta tillvara och sprida kunskapen på ett effektivt sätt, inte bara till medborgarna, utan också till resten av det akademiska samhället, nationellt och internationellt.

Att tidskriften är på engelska ökar självklart spridningen av resultaten, och utgör ett starkare incitament för den enskilde författaren, då dennes forskning på så sätt får ett större genomslag. Vi arbetar numera i ett sammanhang där kvaliteten på vår forskning i stigande grad uppskattas utifrån *var* den publicerats. Tidskrifters s.k. *impact factor* styr många forskares publicerings-strategier, och det är lätt för mindre länders tidskrifter att halka efter. Att ha en nationell tidskrift som kan mäta sig internationellt är därför allt viktigare, och det behövs en ambitiös och offensiv strategi för att hålla sin plats på marknaden. Att anpassa den skandinaviska arkeologins publikationskultur – som i högre grad än många andra, inte skiljer på forskning som bedrivs på universitet, museer och inom kulturarvsektorn – till den anglosaxiska modellen, lyfter resultaten

ur vad som annars lätt felaktigt kan klassas som s.k. "grey literature" (litteratur med begränsad tillgänglighet för en större läsekrets) av våra internationella kollegor. En annan positiv aspekt av engelskspråkig publicering är att det blir möjligt att publicera arbeten av forskare som inte har danska (eller skandinaviska), som sitt första språk, något som numera känns självklart inom ett så internationellt ämne som arkeologi. I detta föränderliga landskap har DJA utan tvekan en viktig uppgift.

Samarbetet med ett förlag som Taylor and Francis skapar dessutom en plattform som på olika sätt kan föra ut denna vetenskapsproduktion effektivt i ett internationellt sammanhang, genom närvaro vid internationella konferenser, spridning via *consortia*, m.m. Denna marknadsföringsambition känns märkbar i det första numrets *editorial* (Riede *et al.* 2012), och kanske är det den ambitionen, snarare än en radikal förändring av innehållet, som karaktäriserar tidskriftens nydaning. Jag undrar vad som föranledde förändringen av titlen. Förordet i det första numret ger inga fingervisningar om detta, vilket möjligen innebär att det rör sig om en enkel copyrightfråga. Men jag vill ändå passa på att påpeka att namnbytet skickligt undviker den obekväma frågan om vad just "dansk" arkeologi är, och i stället flyttar tonvikten till att tidskriften är dansk, vilket känns mer tidsenligt och, här får jag möjligen be mina danska kollegor om ursäkt, också mer "politiskt korrekt."

Hur väl lyckas då DJA? Utifrån förordet i det första numret (Riede *et al.* 2012) är ambitionen att vara en "up to date" tidskrift för arkeologisk forskning i och omkring Danmark (vilket definieras som Sydskandinavien och Nordtyskland, och i viss mån Baltikum och Nordatlanten). Ambitionen är dessutom att publicera empiriskt driven forskning, i olika format inklusive forskningsartiklar, kortare rapporter, nya fynd, och diskussionsartiklar. En viktig komponent är tidskriftens roll i att samla bredden av arkeologi i området och publicera studier från universitet, museer och kulturarvssektorn i stort. Sammantaget skall tidskriften på detta sätt både måna om och marknadsföra dansk arkeologi och dess varumärke hemma och utomlands.

Resultatet är en intressant hybrid mellan traditionell papperstidskrift och online-format. Prototypen är uppenbarligen en årlig volym, och inte de två nummer som utgör denna. Detta märks i att bara det första nummer i varje årgång har ett förord och en diskussionsartikel. De två numren är inte helt balanserade, men detta intryck tenderar att försvinna då man ser dem som en enda volym. Strategin känns något reaktionär och blottar en kompromiss hållning mellan att hålla fast vid ett traditionellt bokpublicerande och att skapa en modern tidskrift.

I skrivande stund har jag haft möjlighet att läsa de artiklar som publicerats online till dags dato (Vol 1(1) – Vol 4(1)), ett material som omfattar totalt 44 artiklar (och en bok recension som inte inkluderas här, då formatet introduceras först i det sista numret). Av dessa är 27 (61%) s.k. *Research Articles*, vilket är det dominerande formatet. Totalt 11 artiklar samlas under diskussionsformatet (totalt fyra huvudartiklar med kommentarer). Detta format utgör 25% av det totala antalet artiklar, medan *Research Reports* och *Brief Communications* står för 7% var (3 artiklar av varje). Tittar man på den geografiska fördelningen av artiklarna (här undantas kommentarerna på diskussionsartiklarna då de styrs av huvudartikeln) ser man att hela 68% handlar exklusivt om Danmark och danskt material. 24% berör Sydsandinavien/Norden, och 5% Sydsandinavien/Nordtyskland. En artikel (3%) berör Grönland. Fördelningen över olika arkeologiska perioder är jämnare. Järnåldern dominerar med 43%, följd stenåldern med 22%, och Bronsåldern och Medeltiden med 13,5% var. Två artiklar (5%) behandlar material från både brons- och järnåldern, och en artikel (3%) berör postmedeltida material.

Tidskriftens uttalade fokus på empiri levererar. Det är passande och reflekterar den danska traditionen väl, och tidskriften kompletterar här sina svenska (*Current Swedish*) och norska (*Norwegian Archaeological Review*) motsvarigheter som tenderar att ha ett större inslag av teori, vilket också speglar olika akademiska traditioner. Det är intressant att påpeka att 23% (10) av artiklarna kan sägas ha ett laborativt fokus, ett växande område inom arkeologisk forskning idag. Här kan man ana att DJA skulle kunna hitta sin nisch bland skandinaviska arkeologiska tidskrifter, men det är hård konkurrens internationellt då många tidskrifter utanför Skandinavien med just denna profil erbjuder hög *impact factor*. Den enda gång jag känner att empiriförankringen blir hämmande är i diskussionsartiklarna där, främst i de första årgångarna, kommentarerna mer tar form av reguljära artiklar än inlagor i en debatt, och detta bidrar till att debatten förlorar sin spänst. Det är först i den tredje volymen författaren till diskussionsartikeln får svara på sina kritiker, och det lossnar i dialogen.

Det är imponerande att hela 16 artiklar (36%) har en första författare baserad utanför Danmark. Detta är ett tydligt bevis på att danska arkeologer har utvecklade professionella nätverk och att de arkeologiska materialen attraherar forskare från utlandet, och inte minst, att de släpps fram. Denna imponerande kvantitativa överblick speglas också av en överlag hög kvalitet på artiklarna. Det är tydligt att DJA lyckats uppnå de mål man föresatt sig.

Som doktorand på besök som gästforskare på University of Michigan minns jag ett möte med en tidskriftsgrupp. Tanken med gruppen var att diskutera

vilken profil olika tidskrifter har, och vart man skulle vända sig om man vill se sitt arbete publicerat. Vi diskuterade inte s.k. *impact factor*, utan snarare olika tidskriftskulturer. Vilken tidskrift, frågade vi oss, passar bäst för det jag vill säga? Vilken tidskrift matchar bäst den artikel jag skriver? Frågeställningen är viktig för forskare som vill publicera sig, men också för redaktörer för tidskrifter som vill att ha en tydlig profil. Utifrån de senaste årens produktion av DJA drar jag slutsatsen att den har en tydlig profil, och att den bästa matchningen är en artikel om dansk eller möjligen sydkandinavisk arkeologi, som är grundad främst i empiri och redovisar resultat av nya upptäckter eller studier, gärna naturvetenskapligt grundade. Detta är en god profil, men det finns plats för vidare ambitioner.

DJA har påtagit sig en viktig uppgift att kombinera uppdraget att vara en destinationstidskrift för nya danska fynd och undersökningar, med att stärka den danska arkeologins varumärke internationellt. Detta borde inte vara motsägelsefullt, men i ett publiceringslandskap som i allt högre grad dikteras av, ofta ytliga, *impact factor* strategier, är det svårt att leda både nationellt och internationellt. Men DJA gör det sympatiska valet att kompromissa, och det är mycket hedervärt. Jag ser framförallt två områden där tidskriften kan växa sig starkare utan att förlora sin själ. En strategi kunde vara att i ännu högre grad bli en destinationspublikation för högkvalitativa empiriskt grundade studier av sydkandinavisk och nordatlantisk arkeologi som också lockar utländska författare som inte arbetar specifikt med danskt material. Man kunde åtminstone fånga upp ett större laborativt intresse från sina grannländer. Ett mer personligt önskemål från min sida är att förbättra diskussionsartiklarna. Dessa skulle kunna göras mer ambitiösa genom att bjuda in fler kommentatorer än de två-tre man begränsat sig till, och samtidigt instruera dem att mera tydligt diskutera och föra en dialog med huvudtexten, snarare än att försiktigt redogöra för sina generella synpunkter i en närmast fristående artikel. Nej, här kan formatet skärpas upp så att debatten kan ta fart och det kan bränna till lite mer i det intellektuella utbytet. Öppen debatt torde utmärka dansk arkeologi i lika stort mått som dess höga empiriska kvalitet.

LITTERATUR

- Brück, J. & Nilsson Stutz, L. 2016: Is Archaeology still the project of nation states? An editorial comment. *Archaeological Dialogues* 23(1), s. 1-3.
- Riede, F., E. Strand Andersson & M. Dingsø Jessen 2012: Editorial. *Danish Journal of Archaeology* 1(1), 1-2.